

Ulla Tørnæs' debattale om udviklingsbistand: Danmarks rolle i verden

Taler

Ulla Tørnæs
Minister for udviklingsbistand,

Dato

2. maj 2005

Sted

Århus Universitet

Jeg vil gerne indlede med at takke Ibis og Frit Forum for initiativet til at bringe Poul Nielson og mig sammen til debatmøde om visioner og mål for udviklingsbistanden anno 2005.

Poul sad jo i min nuværende ministerstol fra 1994-1999 og har efterfølgende været udviklingskommissær i Bruxelles, så jeg ser meget frem til en livlig og givende udveksling af synspunkter om retningen for dansk og international udviklingspolitik og bistand.

Jeg vil i det følgende komme ind på en række af de spørgsmål, som præger udviklingsdebatten i disse år, og som arrangørerne også berører i det oplæg, som blev udsendt til Poul og mig før mødet.

_Det drejer sig om globaliseringens konsekvenser for rige og fattige lande, om handel og udvikling, om status for 2015-målene – vil det lykkes at halvere antallet af fattige inden 2015 og om de særlige udfordringer i Afrika.

Det drejer sig om værdier - om kampen mod fundamentalisme, om fremme af demokrati og menneskerettigheder og om bekæmpelse af korrupsion. Det er nogen af de emner, som jeg vil komme ind på. Globaliseringen stiller nye krav til os alle. Det gælder også for udviklingsbistanden. Det er vigtigt, at vi i dag ikke alene betragter udviklingsbistanden som et sæt af højtudviklede tekniske principper og metoder til afhjælpning af fattigdommen i udviklingslandene, men også som et politisk instrument, der bidrager til at forme den politiske og økonomiske udvikling og dermed de samfund, vi samarbejder med. Derfor vil jeg gerne én gang for alle gøre op med forestillingen om udviklingsbistand som passiv forsørgelse på globalt niveau. Udvikling handler om forandring. Om aktive mennesker, der kæmper for et bedre liv. Om økonomier, der skal vokse

ved at lade nogle erhverv blomstre og andre dø. Om magtstrukturer der skal rives ned, hvis de står i vejen for ligestilling og menneskerettigheder.

Det er altså ikke nok med den gode vilje. Der skal handling bag ordene, før vi ser en forandring. Derfor har regeringen slået fast, at Danmark med mindst 0,8% af BNI i udviklingsbistand skal blive ved med at ligge helt i top, når det gælder bistandens størrelse. Kun Norge ligger højere.

Gennem udviklingsbistanden kan Danmark hjælpe de fattige lande med de kritiske investeringer, som gør det muligt for dem at udnytte globaliseringens økonomiske potentiale.

Ligesom vi, har ulandene brug for at gå nye veje. For at finde nye løsninger. Og for at effektivisere. Det er kun svarene, der er forskellige. Danmark må gøre det bedre, som andre gør billigere. Mange ulande skal til gengæld gøre det billigere, som andre gør bedre.

Ved at hjælpe de fattige lande til at blive en del af den globale økonomi, kan vi løfte millioner af mennesker ud af fattigdom. De fattige lande står til enorme gevinster, hvis det lykkes at få dem bedre integreret i verdensøkonomien. Succeshistorierne inden for udviklingsbistanden bygger næsten alle på et skift over mod markedsøkonomi og øget handel: fra Kina over Botswana til Mexico.

Det er klart, at de rige lande kan og skal gøre mere for at åbne deres markeder, afskaffe landbrugsstøtten og hjælpe de fattige lande til at udnytte den øgede markedsadgang.

Danmark presser derfor voldsomt på for forbedringer inden for blandt andet EU. Men de fattige lande skal også selv gradvist åbne deres økonomier for omverdenen. Det handler ikke kun om at fattige lande skal øge deres eksport til Europa og USA. Det er mindst lige så vigtigt, at fx de afrikanske lande begynder at handle meget mere med hinanden.

Men hvilken ret har Danmark til at blande sig i Benins uddannelsespolitik,

Butans skattepolitik og Bolivias landbrugspolitik? Der er kun ét godt svar. Dansk udviklingspolitik bygger på et partnerskab med vores modtagerlande. Et ægte partnerskab hvor pligt, ansvar og ret følges ad. De fattige lande har pligt til at føre en ansvarlig social og økonomisk politik. Og for at arbejde for menneskerettigheder og demokrati. Når det sker, skal de rige lande til gengæld stå klar med udviklingsbistand._

_Og hvordan går det så for bistanden? Her skal Verden til eksamen i år.

På FN-topmødet i september mødes verdens lande for at gøre status for de såkaldte 2015 Mål. For fem år siden lovede de fattige og de rige lande hinanden at halvere antallet af fattige i verden inden år 2015. Og det vil lykkes. Vi lovede hinanden at reducere børnedødeligheden med to-tredjedele. Og det vil lykkes. Vi lovede hinanden at halvere antallet af mennesker uden adgang til sikkert drikkevand. Og det vil lykkes.

Alligevel står vi til dumpekarakter. For der er et helt kontinent, som halter bagefter. Og det er Afrika.

Tallene taler for sig selv. Fire ud af ti afrikanere har svært ved at skaffe sig nok at spise. Kun seks ud af ti afrikanske kvinder kommer i skole. En million - en million - afrikanske børn vil dø af malaria i år.

Der gælder ingen undskyldninger, ingen forklaringer og intet alibi. Der er kun én vej frem. Vi skal oppe os. Det gælder både for landene i Afrika og for de rige lande.

I lyset af de massive udfordringer vi står overfor i Afrika, har regeringen udarbejdet en samlet Afrika-strategi med seks mål for Danmarks Afrikapolitik:

- Afrika skal integreres i verdensøkonomien.
- Erhvervsudviklingen i Afrika skal fremmes
- Fred og stabilitet i Afrika skal fremmes.
- Nærområdeindsatsen i Afrika skal styrkes
- Bedre menneskerettigheder og mere demokrati i Afrika.
- Mere støtte til sundhed, uddannelse og miljø til Afrikas fattigste.

Og hvad ligger der så bag alle ordene? Ja, det handler om at støtte opbygningen af troværdige domstole, så udenlandske investorer vil investere i Tanzania. Om at give somaliske flygtninge i Kenya en chance for at vende hjem. Og om at give fattige kvinder mulighed for selv at beskytte sig mod hiv/aids._

_Men bistanden rækker endnu videre. For uden fred ingen udvikling. Også her bidrager Danmark aktivt med fremme af sikkerhed og stabilitet. Det sker både gennem fx støtte til opbygningen af den Afrikanske Unions kapacitet til konfliktløsning, gennem hurtig og effektiv bistand til postkonfliktområder som fx Sudan og gennem et aktivt samspil mellem Danmarks militære og civile indsatser som det er sket i Afghanistan og Irak.

Den aktive danske profil når det gælder bistandens muligheder for at bidrage til fred, sikkerhed og stabilitet understreger, at udviklingspolitikken er en integreret del af dansk udenrigspolitik.

Nogle har hævdet, at dansk bistand her er kommet på afveje. Men kritikken rammer ved siden af. Det afgørende må være, om bistanden er relevant for de fattige. Og der er i dag bred international enighed om, at netop krig og konflikt er en af hovedårsagerne til, at Afrika har så svært ved at rejse sig ud af fattigdommens skygge. Hurtig, koordineret og målrettet udviklingsbistand er ofte helt centralt i forbindelse med konfliktforebyggelse.

Når det gælder konflikterne i Afrika har Danmark i år og næste år en enestående chance for at bidrage med positive løsninger i forbindelse med vores medlemskab af FN's Sikkerhedsråd. Her prioriterer Danmark samspillet mellem udvikling og sikkerhed højt.

Konflikterne i Afrika fylder to tredjedele af Sikkerhedsrådets dagsorden.

Udviklingspolitikken bruges også aktivt i kampen mod ekstrem fundamentalisme og terrorisme.

Her kan udviklingsbistanden bidrage til at bekæmpe nogle af den internationale terrorismes grundlæggende årsager. Den nye terror forsøger således bevidst at udnytte fattigdom, sociale problemer og politisk marginalisering til at opbygge sympati og sikre sig et fremtidigt rekrutteringsgrundlag. De fleste af disse indsatser retter sig derfor mod kerneområder som uddannelse, sundhed og menneskerettigheder og demokrati.

Det arabiske initiativ ligger helt på linie hermed. Initiativet er et forsøg på at støtte de reformvillige kræfter i de arabiske lande, og samtidig bekæmpe de tendenser til radikalisering som udspiller sig i en række arabiske lande.

I det hele taget vil regeringen styrke den danske indsats for demokrati og menneskerettigheder i de fattige lande. Der må og skal stilles krav om god regeringsførelse, menneskerettigheder og demokratisering over for de lande, vi samarbejder med. Det må samtidig erkendes, at der ikke kan stilles absolutte krav inden for dette område. Og at der vil være tilbageslag fra tid til anden.

Det afgørende er, at vore partnerlande set over tid bevæger sig i den rigtige retning.

Det er selvsagt vigtigt at holde fast og stille krav. Fordi korruption aldrig kommer de fattige til gode. Fordi vi ikke kan acceptere, at værdifuld udviklingsbistand går tabt.

Og fordi kampen mod korruption kan lykkes, hvis der er vilje til forandring. Under mit nylige besøg i Ghana havde jeg en meget direkte og åbenhjertig samtale med præsidenten om korruptionen i landet. Ghana er på det seneste gået frem på Transparency Internationals korruptionsliste. Og i 2004 overhalede Ghana f.eks. Polen. Det understreger, at selv i nogle af verdens fattigste lande, kan der med en fokuseret indsats gøres en effektiv indsats imod korruption.

På deres side kan donorlandene gøre bistanden mere effektiv ved at blive bedre til at samarbejde med både modtagerlandene og med hinanden.

Donorharmonisering er helt afgørende for et effektivt udviklingssamarbejde. Efter mange års forgæves tilløb, er der med de fattige landes egne nationale fattigdomsstrategier skabt et fælles grundlag for en harmonisering. Og nu går det stærkt.

Donorharmonisering handler dels om at donorerne skal arbejde bedre sammen, dels om at bruge modtagerlandets egne systemer og standarder ved gennemførelsen af bistanden.

Fordelene for modtagerlandene er mange: færre administrative byrder, en bedre udnyttelse af bistandspengene og bedre integration af bistanden i landets planlægning.

Danmark og ni andre donorer indgik i april 2004 en aftale med regeringen om

koordinering og harmonisering af donorstøtten til Zambia.

Her er både donorer og Zambias regering indstillet på at ændre praksis. Zambia har forpligtet sig til at forbedre donorkoordineringen og at gennemføre reformer i den offentlige sektor, så donorerne kan bruge de zambiske systemer. Til gengæld vil donorerne tilpasse deres bistand til prioriteterne i Zambias fattigdomsstrategi.

Resultatet er en mere effektiv bistand til fordel for alle parter. Og især de fattige, som får mere bistand for pengene._

_Det er også helt grundlæggende det budskab, der ligger i 2015 Målene.

Gør mere. Gør det bedre. De nationale fattigdomsstrategier, som de mindst udviklede lande udarbejder med bistand fra donorsamfundet med Verdensbanken i spidsen, skal afspejle 2015 Målene. At halvere fattigdommen og sulten. At sikre alle børn adgang til primærundervisning. At fremme ligestillingen. At reducere børnedødeligheden. At forbedre mødresundheden. At bekæmpe hiv/aids. Og at sikre miljømæssig bæredygtighed. Udviklingslandene skal også sikre de rette rammebetingelser for udviklingen i form af bl.a. god regeringsførelse og demokrati.

Men så har vi, de industrialiserede lande så til gengæld også forpligtet os til samlet set at yde mere og bedre bistand. At fjerne handelsrestriktioner.

At lette gældsbyrden. At give udviklingslandene adgang moderne teknologi og livsvigtig medicin.

Ingen af disse løfter, hverken udviklingslandenes eller vores, er fuldt ud opfyldt. Men vi er kommet et stykke vej, og Danmark vil fortsat presse på for, at målene nås. FN-topmødet kan forhåbentlig puste endnu mere liv i processen og bidrage til at skærpe offentlighedens opmærksomhed yderligere omkring problemerne.

Men der skal en massiv indsats til for at vende udviklingen i Afrika, så vi ikke spiller hasard med de progressive lande på kontinentet.

Det har Danmark arbejdet for længe. Og vi har heldigvis fået følge af mange af de store vestlige lande. En række begivenheder i 2005, bl.a. 2005-topmødet og rapporten fra den britiske Afrika-kommissionen vil sætte Afrika markant på den internationale dagsorden. Den chance vil regeringen bruge til at skabe størst mulig opbakning til Afrika, til fattigdomsbekæmpelse og til konfliktforebyggelse.

Kilde

Ukendt

Tags

Debattale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/danmarks-rolle-i-verden>